

SETMANARI ILUSTRAT, DE LITERATURA, NOVAS Y ANUNCIS

Dedicat ab preferència al desenvolupament de la vida teatral de Catalunya

PREU: 15 CENTIMS — SURT LOS DISSABTES

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

En Barcelona Ptas. 2 trimestre
 Fora ciutat » 2 »
 Los suscriptores del interior reciben las obras del
 : : : : : folletí encuadernadas : : : : :

DIRECTOR

D. Joan Brú Sanclement

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Carrer de las Cabras, 13, 2^a (Bussó á la escala)

PREUS DE CADA NÚMERO

Número corrent. 15 cènts.

Los números atrassats son al mateix
 : : : : : preu y sense folletí : : : : :

Desitjém á tots nostres constants favoreixedors
 bon final d' any y prosperitats en lo vinent
 — • 1896 • —

Teresa

DRAMA EN UN ACTE DE 'N LEOPOLDO ALAS

A corre-cuyta donarem compte en una de nostras passadas edicions, d' haver reaparegut en lo teatro Novetats l' obra del distingit catedràtic d' Oviedo, que tanta discussió produí quan l' estrená la companyia de la Guerrero, y produheix encara per las oposadas miras de las escuelas tradicionalista y la modernista. La escola modernista, que 's complau manifestantse justa en sas apreciacions, aixís en lo llibre, com en lo quadro, en la escultura y fins en la musica, cau, tan si vol com si no, en la realitat de las cosas, y per forsa representa en sas creacions personatjes é ideas rebutjadas per los partidaris del convencionalisme en lo teatro. Y lo teatro de la vida humana, qu' aixís se 'n diu de l' obra en la que s' hi fan surtir á l' escena figuras d' absolut realisme, deu reflectar ab tota s' asquerositat (1), si tant se vol forsar lo mot per menyspre-

(1) En la nit del estreno de *Teresa*, l' istiu passat, varem sentir en un dels corredors del teatro á un senyor, ja vell, que 'ns digueren era lo pare d' una distingida actriu espanyola, que vist l' éxit obtingut, tot enturismat deya: «¿Qué dirá el público de Madrid? A quien debe contentarse es al público de la platea, que es el que paga, y exige cosas finas, y no asquerosidades como la *Teresa*.»—Y á n' aquesta apreciación suposém que 's deu el que no 's representés més qu' una vegada.

Nostre aplauso, donchs, á la companyia que dirigeix lo Sr. Tutau per sa reprise.

hual la cosa, deu reflectar los fets tal com son per sa naturalesa y no com volen que sian los que 'ls fastigueja veurer en lo teatro, aula de grossa propaganda, sas propias fotografias.

La societat es mou continuament desnivellada, qual desnivell posen en descubert los que sofreixen pena de miseria per mancalshi dret á la vida, mantenintlo presoner los favorecuts de la sort, que trovan molt legal, y ho es baix l' aspecte de la vigent legislació, lo domini, per lo salari, d' uns sers per altres sers, encara que al arribar la nit hi hagi qui s' ajegui, fart fins á la gola, sobre tous matalassos, y qui ho fassi, ab la fam á la boca, sobre quatre brins de palla podrida.

Aqueix es lo fondo del drama *Teresa*. Sa moral en acció es la protesta viva llansada al vent per un cap plé d' ideas exterminadoras, perque ab sa ignorancia no sab que 'n la rahó científica y en la forsa poderosíssima de l' associació hi ha la passera per redimirse, suau y evolutivament, d' un treball pesat y poch retribuït; la resignació cristiana del ángel de la casa, que tant agrada als poderosos de la terra, perque aytal mansuetut s' atmotlla bé ab los predicaments de desigualtat necessaria, diuhen, pera viurer sense diarias congoxas; y en últim terme, la correcció del home descregut que creu poguer obrir totas las portas ab la clau falsa de son diner.

Eixos tipos, juntament ab las ideas que 'ls escalfan, han sigut tatxats de exagerats perque el Roch allí representat no es la concepció del obrer espanyol; perque la Teresa, l'angelical Teresa, no pot esser virtuosa en mitj de la miseria que la volta; y perque el D. Fernando no comet un furt per l'istil del que 'ns parla Cervantes en sa rondalla *La fuerza de la sangre*, ó millor dit, una fugida tal com ens explica Echegaray en son drama *Mariana*.

Nos proposém, donchs, la tasca de provar tota sa naturalitat y... aném á ferho.

L'educació y l'instrucció del obrer está en recta rahó de la feyna que fa; cada un d'ells es un tipo característich que respon absos modos y ab sa intelligencia al ayre moral que respira durant lo dia. La meteixa qüestió social, que l'amohina á totes horas, la soluciona segons la brutalitat de sa feyna, lo jornal que cobra y las necessitats que ab ell pot satisfer. Un impressor, per exemple, que viu en las grands poblacions y reb casi d'esma l'influencia de la civilització que poch á poch s'obre camí per l'entremitj de las generacions, enlayrantlas, ni pensa ni parla com un minayre; y un minayre, mitj home, mitj fiera, que aixís convé que siga, embrutit, perque no se'n senti tant, ab llum artificial al cap, junyit al tracte únich de sos companys, vehins del desert, s'esplaya lliurement y diu cosas que no diria qui no tingués el cervell en complerta oscuretat. Quant més afanyós y selvatge es lo trevall, menos sabiesa té l'home que l'exerceix, y son las minas la terra més ben llaurada pera que dongui el fruyt de revindicació qu'en la figura de'n Roch veyém. No hi ha que duptarho; se l'explota de tota manera, quan es á dins y quan deixa'l picot; que bé sabem que á la sortida de la feyna ja topa ab lo *calavre* que tenta sa codicia ab daus carregats ó ab cartas senyaladas y, es clar, á la taberna de la Laya falta gent, la que posa bon cuydado «*en vender veneno á los pobres en aguardiente y en papeles...*» papers que no haurian de haverse escrit may, perque no es d'aquella manera com se ha de fer entendre al home la forsa dels seus drets y dels seus debers.

¿Y qué més volen eixos *Layos* de la classe mitja sino que sa casa sia club pera obtenir molts consumacions d'aqueix líquit barato vingut d'Alemania, qu'enmalalteix los caps y fa *Rochs* per us y profit del calaix del mostrador?

Un home que creu tot lo que li diuen, majorment si enlayra sa passió; que no hi ha qui l'instrueixi fentli la contra; que sofreix un trevall molt penat que'l fa sortir de tó, esclatant en renechs perque ni de dalt ni de baix troba consol de cap mena; qu'ajau á sos fills sense sopar, que no pot eurar á sa germana, per forsa s'ha de sentir tant borratxo de l'ànima com del ayguarudent que per aminorar sas penas nudreix son cos, y en tan llastimós estat no sab lo que fa, ni quan maltracta á sa muller, ni quan se mofa del filantròpich qu'estudia sas miseries, al fons meteix de la mina; perque es la bestia que sent damunt de sas espatllas la pesadés que soporta, sentne motius de sa desesperació lo salari escatimat, l'aliment escàs, el tender que li ven la vianda á fiar, cara y dolenta, y'l molesta pera que li pagui lo que li deu, etc., etc.; y á tot aixó afegiu una exageració d'amor propi al que l'hi condueixen instintivament sas ideas de regeneració universal.

Aqueix es lo Roch, el *company* de Teresa. Si aquesta figura es treta ó no de la veritat, búsqis, no pas en las Academias ni en los quartets d'estudi, búsqis en lo recó de la casa del pobre, molts vegadas sense pa, ni

foch, ni llum, y per desgracia sentíreu de tan en tan los mugits del *Lleó* y 'ls ofegats gemechs d'eixas *Teresas* á las qui el autor glorifica en sa obra.

Al primer cop d'ull sembla que la figura del D. Fernando s'ha posat á l'obra sols per afavorir la lley del contrast, donant lloch als enfurismaments d'en Roch y á la natural expressió de virtut de sa muller; pero enteném que per alguna cosa més s'ha dibuixat la figura d'un senyoret diferent, per regla general, del que, apoyat en sos diners, satisfá la materia y deixa que l'esprít corri per las impuresas de l'inutilitat.

Recordantnos de lo qu'els historiadors han dit de Byron, Voltaire y Lamartine, trobém l'influencia que exerceix en la educació del home los sentiments y costums de sa mare. Era la de Byron una senyora aristócrata que no tenia prou temps per visitar los salons, deixant sos debers naturals á mans de personas fora de la familia, donant per resultat un fill escéptich, com ho demostran las obras que deixá escritas y son fi trágich; Voltaire va recullir per herencia de la seva la sátira que floreja sos treballs á la vegada que sa incredulitat; Lamartine, al revés, tot espiritualisme, fou educat per sa mateixa mare, inteligenta senyora que no feya altra cosa que dirigir lo cap y el cor, del que més endavant assombrá al mon literari ab sas *Méditations*. ¿Existeix, donchs, alguna cosa que fassi duptar que la senyora de Soto volgué fer l'educació de Fernando y Teresa, salvant los miraments de classe, pera que l'un fos un home del pervindre y l'altra una dona, com se diu, de sa casa?

El D. Fernando de *Teresa*, de sólida instrucció y elevats sentiments, creu que es una obligació del home fer desaparéixer els entrebanchs qu'ofegan el mohiment d'avens en l'obra humana de la regeneració social. Los coneixements sociològichs que posseheix l'hi han fet veure clar, per exemple, que'l mon no dona á qui no té, y que á molts se 'ls hi pren l'hisenda perque son pobres; qu'aixó que'n diuen orde, té de molt la culpa de las calamitats que afligeixen á l'humanitat; que la munió d'obligacions imposadas com si fos cosa sagrada, fonament d'una moral que s'anotlla á las conveniencias de classe, donan forsa á grossas desavinensas, desnaturalizadas per qualsevol costat que's miri. Tot aixó sembla que sab el D. Fernando quan se plany de la mansuetut ab que acceptá la separació de la cambra de sa mare; y sab més encara, sab que 'ls anomenats *selmesons* no son bons per res, ni sisquera saben esser alguna cosa pera á sí meteixos, y's demostra ben bé qu'ell es de la fusta dels pochs que potser sense donarsen prou compte, sols per la bondat de sos sentiments, empenyen l'obra del sigle que vé, comensant per sentirse apenat cada cop qu'ensopega ab una injusticia ó ab una violencia. ¿Es per aixó que vol usar la espasa d'Alejandro, per tallar el nus que lliga á Teresa ab lo seu home, no pas per afany de goig luxuriós, y sí per grandesa de sentiments?

¡Rita! ¡Teresa! ¡Donas sublím! Pero eixa sublimitat no es exclusiva de l'obra que analisém, es realment el tipo de la dona-obrera, ó millor dit, el tipo de la dona del obrer. Estalviadora, treballadora ab excés, víctima de la obligació que s'ha imposat al casarse. Com eixa Rita que s'estima més patir fam abans de menjar el pa fiat, aixís son nostres germans. Com eixa Teresa que després de treballar tot lo dia encara passa la nit vetllant á son marit, borratxo ó ferit d'una ensulsiada, tant se val, ó bé al peu del catre ahont hi jau lo fill malalt, gelosa de sa honra qu'es la de tots, «*y la tiene bien guardada*», aixís son nostras mullers. Creure que

tal virtut es purament idealista, equival á dubtar de la honradesa d'aquestes mártirs de la casa del pobre, que passen son calvari trepitjant punxas y arriban á la fi al seu Gòlgota, serenas d'esperit, ahont hi moren, víctimes de sa sagrada tasca, al peu de la creu... «*al pie de su cruz... que sangra*».

Creyém, en conclusió, que 'n Leopoldo Alas, per nosaltres el primer en Espanya dels crítics d'aquest sígle, després de Larra y Robert, ha realisat un gros ensaig d'art dramàtic, seguint en son género analítich las investigacions sociològiques dels famosos autors Ibsen y Zola.

R. C. y R.

Teatro Catalá

JUSTICIA PER PROPIA MÀ

Monòlech dramàtic en vers, original de D. Rafel Gimeno Layús.—Estrenat la nit del 14 en la societat coral «La Palma de Catalunya».

Es lo primer treball que dona á la escena aquest jove autor. En ell denota bona disposició, per lo que la concurrència 'l demanà ab molt aplauso.

Dessempenyá ab acert aquest monòlech lo jove aficionat senyor Bernis.

LOS DOS ANUNCIS

Comedia en un acte y en vers, original de D. Joseph Pont y Espasa. Estrenada la nit del 21 en la Societat «Lara».

Basada en un ingeniós *quid pro quo*, se desenvolupa aquesta obreta que agrada á la concurrència, essent demanat l'autor al final de la representació.

Lo desmenyo no anà del tot ajustat, debentse atribuir lo defecte á la falta d'ensajos.

CARN DE CANÓ

Drama en dos quadros, en vers, original de D. Miquel Morrell.—Estrenat la mateixa nit y Societat que l'anterior.

Inspirat en l'actual guerra de Cuba y especialment en la figura del reservista que per cumplir ab la patria deu abandonar la familia, de la qu'es únich amparo, lo jove autor senyor Morrell ha trassat varias escenas de ben sentida tristesa, si bé ab excés de laconisme en lo que 's refereix á alguna de las sevas situacions. Los tochs millors son los del personatge del amich, en lo qual va enmotllat lo més alt sentiment de humanitat.

L'autor siguié demanat ab insistència. Lo desmenyo molt discret, distingintshi los senyors Vaqué, Bertrán, Heredia y Chasseny.

D' ESTUDI

Monòlech en prosa, original de D. Joseph Barbany.—Estrenat la nit del 23 en lo Teatro Romea.

Acertat es lo títol d'aquest monòlech, donchs que resulta ben digne d'estudi lo personatge escullit; se tracta d'un mestre d'estudi. Lo tipo está ben trassat y d'aixó n'es bona mostra l'agrado ab que siguié rebuda la obreta, essent demanat l'autor.

Lo interpretá ab gust lo senyor Capdevila, caracterisant bé 'l personatge.

L' ALSAMENT DEL BRUCH

Drama en tres actes, en vers, original de D. Joseph Vendrell.—Estrenat la nit del 25 en la Societat Lara.

En lo número próxim pensém ampliar la ressenya d'aquest estreno, lo qual no 'ns es possible detallar en lo present per l'avens d'original que 'ns ha precisat, degut á las últimas festas y al ferm propósit de no estruncar la inveterada costum de puntualitat en la surtida de nostre períodich.

Adelantarém sí, que l'assumpto del drama aquest, se desenvolupa, com ja indica lo seu títol, en época de la gloriosa guerra dita de la Independencia y que l'autor d'aquesta obra ha obtingut los honors del éxit en altre estrenada poch temps há.—X.

Cosas de Cuba

Cada terra fa sa guerra.

No 'm refereixo á la que actualment porta la desesperació á milers de familias; res d'aixó. Es una nota massa trista y avuy no estém per tristesses; lo que debém procurar es mimvarla, ferla més lleugera, ajudant cada qual á fer aquesta bona obra á la mida de las sevas forsas.

Siguemhi. Dono la preferència á lo que pertany més directament al género femení per no pecar de poch caballer y perque s'ho mereixen de debó las fillas de Cuba. ¡Hi há cada triquenyia!... ¡Deu de Deu quinas xicotas! son capassas de portar la desesperació allá 'hont hi regni la pau y la felicitat en persona. ¡Quinas cabelleras més negras! ¡quins ulls! ¡quin mirar! ¡quins llavis més vermells que sembla demanin petons á dojo! ¡quinas gargantas y quins... pero 'm sembla que m'emboico massa y no es de la guapesa de las nenas cubanas de lo que m'he proposat parlar; ja 'ls hi tocará 'l torn també, si es que avans de ferho 'ls insurrectes no m'envian al altre barri.

Lo balanci, aquest moble de luxo, protector inconscient de la indolencia y amich d'aquell que no té res que fer, es indispensable en tota familia, siga rica, siga pobra, ningú 'ls hi treu lo bressol de la gent gran.

Tant los homes com las donas, pero més aquéstas que aquélls, sempre están ¡bansim, bansam! vinga gronxarse; si alguna dona te que posar algun pedás en unas calsas ó bé algun botó, res de sentarse en cap cadira, aixó no, perque no podrian cusir; l'agulla l'han d'enfilear al compás del balanceig y á cada puntada una gronxada, sino son dugas.

Que bé 's deu cusir aixís, ¿no es vritat?

Quan jo torni á Espanya si 'm tinch de casar y la futura 'm proposa la compra de balancins... res, que 'ls hi compro desseguida perque veig qu'es una cosa molt necessaria per passar lo dia dormint, ó sino li dich que vaigi á casarse á Cuba...

La generalitat de las nenas quan se gronxan y no fan res, se 'ls té que fer justícia: son tipos interessants; agafadas de mans á la capsalera del balanci, lo cap inclinat á la dreta ó bé á l'esquerra, los ulls mitj cluchs mirant 'l sostre, la boca com un clavell vermell á punt d' esclatar, lo cabell desfet cayent ab cert capritxo sobre sas casiuas espatllas y que al temps que 'l balanci va endetrás, deixa veure lo neixament de dugas camas, y sense cotilla... Vamos, contestin, ¿son ó no son interessants?...

Y á propòsit de la cotilla; aixís com lo balanci es indispensable, la cotilla es casi un trasto inútil, res que las apreti; no vull negar que 'n dugan, pero 'sconeix poch, á lo menos exteriorment.

També no deixo de compendrer que 'l clima no es 'l més apropòsit pera semblant prenda de vestir interior, puig no dupto qu' entre 'l sol y la cotilla s' havian de desfer com un bolado, y com que la comoditat avuy tothom la busca per lo agradable, es un tonto 'l que no disfruta d' ella, si pot.

Pròu per avuy, hasta 'l próxim correu si, com he dit avans, los insurrectes no 'm foradan la pell.

JOSEPH FRANQUESA.

Santa Clara—Isla de Cuba.

LAS GRANS ARTISTAS

MLLE. GRUILLEL. — Célebre actriu anglesa

Una calaverada

Un mestre sembla que tindria que produhir en l' ànim del deixeble una especie de respecte més sério que 'l que 'ls pares, per rahó natural, han d' inspirar á sos fills.

No era aixís ab lo mestre que la sort me va destinar á mí. Jo que á la circumstancia de ser molt peresós hi afegia la de ser dur com la crosta de la tortuga en materia de lletras.

Lo senyor Trescents, bon home á carta cabal, religiós com un trapense y dormilega com la vagancia.

Ja se sabia, entraba á classe, nos feya entonar ab monòtona y ramplona entonació las oracions de rúbrica; acabadas qu' eran, ni caragolaba un de prim; los més ganassos nos reunian per grupos devant las pissarras, y ell tombava 'l cap sobre 'l pupitre, quedantse dormit com un benaventurat.

No m' esplico per quins set sous me tenia á mí de qua d' ull aquell sant varó, como si jo hagués sigut l' anarquista de l' escola. Los pochos ratos que la son li deixaba lliures y la rahó li feya compendrer lo tarugo pedagógich qu' ab nosaltres cometia, los solia dedicar en péndrem la mida de las nansas y en ferme sortir bolas de goma en lo planell de las mans.

Inútil es dir l' afició que portaria á l' ensenyansa, de la que los únichs recorts que 'n guardo son las orellas un xich més llargas de lo que la lley de Deu mana y un cuyro á las mans que no hi ha cap vidre, per cantellut que siga, capás de ratllarlo.

Un altre condeixeble, també agraciat ab las iras del mestre, fou qui m' esgarriá portantme á cometre lo que 'n puch dir la primera calaverada.

Comparegué mon company un matí á la classe ab vuyt pessas de tres, fruyt segurament recullit aprofitant alguna distracció de sa mare, fent una excursió rápida y atrevida á calaixos de calaixera ó á butxacas d' alguna faldilla mal endressada.

La tentació fou atractiva. ¿Com no, si aquellas quatre monedas eran capassas per tantas cosas, que 'ns seduhiren més que aquellas ninfas que tentaren al pare Sant Antoni?

Sens temor que 'l mestre sorprengués nostra conspiració, trassarem lo plan y escullirem punt de reunió per portarlo á cap; que fou fer festa á la tarde y front á l' antiga iglesia de Junqueras.

No faltarem al punt á l' hora convinguda.

En una botiga de plats y ollas ahont s' hi trovaban moltras futesas propias per gent de la nostra talla, nos provehirem y anarem á malversar

lo modest capitalet de vintiquatre quartos en los fossos de redera l'hort d'en Fabá, ahont jamay lo sol hi havia deixat caure uns raigs tan brillants y alegrois com aquella tarde de Maig.

Ni la terra de Sant Miquel. Mollas y demés lllaminaduras, ab que invertirem los quartos, me produhiren l'efecte mágich que 'm feu l'apoteosis final que 'l meu company havia preparat per endevant.

Cansats de jugar y fer mil diabluras, lo meu company s'assentá y ficant má á la butxaca me feu presentalla d'una cosa qu'era 'l meu somni d'una pila de temps há, y que m'havia fet tirar molts plans per haber lo que 'm faltaba per adquirir-la.

Dos cigarros de calé, negres y enrabanats com barretas de pega dolsa.

Encéndrels y pegarhi un rengle de xucladas capassas d'aixugar lo sortidor del plá de Palacio, fou obra de curts moments.

No sé 'l que 'm va passar.

Ab tot y ser mitja tarde d'un jorn dels més llarchs del any, lo sol se 'n va anar cap á la posta fora de hora. Tots los fossos se posaren á giravoltar més depressa que ruleta de neu-lero.

Mos budells se recargolaren com encenalls y comensá á pujarme un embús coll amunt que m'ofegaba, y á pesar de son empenyo en surtir y mos esforços per extréurel, me feu passar un bell rato en mas angunias que 'm creya deixar mos ossos en lo fosso, en companyia d'algun qu'altre gos-sot qu'havia escullit lo mateix siti per anar acabar sos dias.

Gracias á un va-y-tot, impropí de mos anys y de mas forsas, vaig poguer tráurem aquell malestar del cos, deixantme un amargor en la boca que no 's borra en un grapat de dias.

Extenuat vaig caurer sobre lo pedruscall y las floravias, que si be 'm produhiren algunas esgarinxadas no impediren que 'm quedés dormit allá per llarga estona.

Al despertarme 'm vareig trobar sol. Mon company s'espantaria sens dupte de la seva

obra y feu mutis pe 'l foro sens esperar lo desentllás.

La fosca havia estés son mantell per tots indrets, y guiantme per la tísica llum d'alguns dels escassos fanals que hi havia, vareig cercá 'l camí de casa, trist y escorregut, sentint en mas espatllas lo xáfeh que allí 'm tindrian preparat.

Vareig pujar l'escala ab quatre gambadas, y figureus mon esglay quan avants de trucar á la porta aquella s'obrí deixant pas á una figura més alta que la gloria y en forma de municipal, que agafantme per un bras y ab un accent castellá, que ab prou feynas vaig comprendre, deya que *ma iba á llevar á la càrsel*.

Ni que hagués tingut unas mollas que m'haguessin doblegat las camas, á pesar meu, hauria caygut de genolls més depressa devant d'aquella perxa ab tricorni, implorant misericordia per tots los sants del calendari, y ab un devassall de prometensas d'esmena que connoqué á la mare, qui, acostantse á n'aquell castell de carn, li va dir algunas paraulas en veu baixa y des-

NOTA ARTÍSTICA. — Dibuix á la ploma, per Mateu Balasch

apareixé escalas avall recargolantse 'ls mostatxos y més cofoy del seu éxit que 'l pavo real de sas plomas.

*
*
*

A estudi no vaig anarhi més.

Me posaren lo jou del trevall y prou me resento avuy dia, que soch gran, de ma buscada ignorancia.

Quan me fico á l'estanch á comprar tabaco y veig sobre 'l taulell lo caixonet dels *quarteleros* exitant ab sa trista figura los paladars de carreters y altre gent de ventrell privilegiat, recordo ma aventura y giro 'ls ulls á altre cantó sens deixar d'exclamar interiorment: *Vade retro*.

C. SAMÁ.

Sonet

A UNA NENA DEGENERADA D' AQUESTAS QUE 'S VESTEIXEN
Y 'S PENTINAN Á LO «VIERGE» (1)

Be coneix prou, extranya vanitosa,
tafanera, ridícula y xerrayre,
perque rius á tothom ab aquest ayre
de misticisme fals que 't fa sé hermosa.
Tú no ets coqueta, no, no ets capritxosa.
Ets dolenta y res més. Aquesta flayre
que fas sentir al acostarte gayre,
no es l' aroma esquisida y deleytosa
del respir virginal de la ignocenta;
no es l' atmósfera pura que fa creure
ab l' àngel de bon cor que representa.
Es un calmant que als nervis fa distreure
imitant la bondat. ¡Ves si ets dolenta!
Si no la tens, ¿per qué la vols fer veure?

MAYET.

(1) Moda importada fa foch de París.

Servey de fora

GRACIA.—Bonich efecte produí lo saló d'espectacles de la lluhida societat «La Granada Graciense» diumenge dia 15, ab motiu de celebrar la gran vetllada literaria-musical, la qual va resultar una festa brillant y de grat recort per la distingida y numerosa concurrencia que hi assistí.

Se cuidaren de la part literaria los senyors Moret, Fabrè, Bochons, Mer, Píera y Valls; los cinch senyors primers llegiren poesias de conegudas firmas, y l' últim va recitar un monólech, del que nos ocupém en altre lloch de aquest número.

De la part de cant tampoch deixá res que desitjar, puig tant las simpáticas senyoretas Adela Gutera y Munné, com los senyors Pannon y Canibell se portaren admirablement aixís com la última esmentada senyoreta y 'ls senyors Tusquellas, Badia, Torres, López y Cumellas en la musical, essent tots molt aplaudits, veyentse obligats á repetir alguns números del programa, que fou extens y escullit.

Acabá tan simpática festa ab un ball en obsequi á las senyoretas.

Un aplauso á la Comissió organitzadora de «La Granada», per lo bon acert que tingué en combinar una vetllada com la del diumenge, esperant que n'organitzarà d'altres.

Lo dia 25 tingué lloch en l'esmentat Círcul, una funció dramática en la que hi prengueren part varios socis del mateix.

Diumenge dia 15, se representá en lo «Foment Voluntari», l'aplaudit drama *L'escorsó*.

SURIA.—En el Casino del «Ateneo Suriense», lo dia 24 se posá en escena lo preciós drama en tres actes y en vers *L'incendi de Manresa*, original del llorejat poeta manresá D. Maurici Fius y Palá.

Se posá en escena per una companyia de Manresa baix la direcció del intelligent actor don Joan Vidal.

Acabá la funció ab la pessa *Un bateig á cops de punys*.—G.

TARRAGONA.—La setmana passada, en la nit del dijous en lo teatro del Ateneo, se doná una representació de la bonica comedia *La firma d'en Rovellat*.—M.

SABADELL.—Diumenge últim, en l'«Associació de Catòlics» se posá en escena lo drama en tres actes y sis quadros *Lo Castell de Finestrelles*, y 'l dia de Nadal *Los Pastorets de Bethlem*.—F.

SITGES.—Diumenge passat, en lo Prado Suburense, se posá en escena la celebrada producció *Dos aixelebrats*.

En lo teatro Principal ha seguit representantse ab gran éxit *Lo somni de la Ignocencia*.—F.

A un potentat

Tú habitas un palau molt rich y espléndit,
jo habito de llogué una pobre casa,
tú petjas alfombrats de llana y seda,
jo petjo freda sala.

Tú sempre vas vestit de rica tela,
jo compro, si acás puch, la més barata,
tú 't menjas els faisans y las aus finas,
á mí 'l menjar me falta.

Tú quan vas de viatge prens primera,
jo camino ó be prenh tercera classe,
tú dus rellotge d'or ab ricas perlas,
jo el duch de plata falsa.

Tot lo que 's pot comprar, tot lo que l'home
troba á son gust ficant ma á la butxaca,
ho tens millor que jo, no hi poso dubte,
¡que bó tot aixó gastas!

Pero 'l cor que es un do que ningú 'l compra,
que cada cual 'l té segons son ànima,
eixa prenda, eix tresor, si 'l comparessim
veuríam qui millor dels dos el gasta.

JOSEPH ALADERN.

Novas

En lo present número comensém en lo folletí una de las millors obras del teatro catalá. Du per títul *Un embolich de cordas* y es del autor D. Joseph M.ª Arnau, que de tan bellas obras ha dotat la nostra escena, y quin retrahiment tots los amants de nostras glorias senten.

Las d' aquest autor han tingut lo privilegi totas ellas de no envellirse may, ans al contrari, ab lo transcurs dels anys, al igual que 'l bon ví, han anat millorant lo seu apreci; testimonis ne son *La mitja taronja*, *Las Pubillas y 'ls hereus*, *Las ametllas d' Arenys*, *La pubilla del Vallés*, etc., etc., y totas las del seu rich catálech.

Cumpleixen avuy cinch anys que morí Lleó Fontova, l' inolvidable y genial actor, un dels més fermes punts de la fundació de nostre modern Teatro Catalá.

Estantja en poder del Ajuntament los retratos de D. Frederich Soler, Pare Boil y Joseph Anselm Clavé.

Próximament se senyalará fetxa pera la celebració del acte de la colocació del tres retratos á la Galeria de Catalans Ilustres.

L' últim drama de Pérez Galdós *Voluntad*, estrenat fá poch á Madrid, ha sigut un triomf pera l' inspirat novelista y ja avuy celebrat autor dramátich.

Las dos últimas novetats bibliográficas del camp literari catalá, son duas joyas que venen á enriquir valiosament son tresor inapreciable.

Es una d' ellas, la publicació en un volum dels treballs literaris catalans del inolvidable Ixart, notabilíssims tots ells y bona mostra del privilegiat talent de tant malaguanyat escritor.

La recopilació ha sigut duta á terme per Narcís Oller, lo reputat novelista, treball mereixedor d' alabansa per lo gust esquisit ab que ha sigut fet. La impressió ha corregut á càrrech del establiment tipogràfic *L'Avenc*, que, com de costum, ha donat mostra esplendent de son art.

Flors del Calvari es lo títul de l' altre novetat, deguda al excelent poeta mossen Cinto Verdager. En ell l' autor dona esplay al sentiment per lo que ha vingut sufrint en aquets últims temps. Algunas de las composicions qu' enclou arribarán á ferse célebres, citantse entre las millors del genial poeta.

Un setmanari imitativu, que 'n sa vida periodística conta ab actes com los d' haverse demostrat aislat defensor del plagiari Ferrer y Codina; lo d' haver cambiat suvint d' amo; lo d' haver publicat la caricatura del que ho es ara; lo d' editar obras, allargantlas de moltas més planas de lo que ocostumadament tenen, ab lo text del periódich á istil *clariana* y aixís fer veurer que 's dona molt més de lo que s' aparenta; que té la innocent costum fins de fernes saber quan un venedor li ha anat á buscar uns quantos números més; que 'ns diu que tira 2,500 exemplars y que d' un d' anterior n' han colocat 1,700 (no restin); y altres datos que per lo detallats tenen la novetat de no haverlos estampat may cap empresa periodística, donchs seguint per aquest camí potser que algun dia fins nos farán sapiguer que han tirat un sigró més á l' olla. Donchs aquest mateix setmanari que á horas d' ara ja deu es-

tar, convensut que si pretenia desbancar á algú, s' ha tallat de mitj á mitj, nos dona 'l dato últimament de lo que coloca en duas ó tres poblacions de Catalunya, y la cosa es tan raquílica que trayentlos á relluhir semblan demostrar que s' acontentan ab ben poca cosa.

¿Y per adelantar tot aixó varen durlo al bufet d' un advocat?

Vaja, salut y més sort si á l' any vinent s' emprenen alguna altra cosa.

Y sobre tot originalitat.

Reproduhim avuy l' anunci del vi de postres, de cuilita particular, de Gratallops, Priorat de Scala Dei.

Los recomaném que si algú 'l desitja provar s' apresuri, donchs no 's tracta de partida abundant, y com que la majoria que 'l provaren han repetit, no 's quedés algú ab las ganas.

En lo Saló Parés hem tingut ocasió de veurehi exposats últimament tres bonichs apuntes de Poblet, obra del jove pintor, celebrat artista, senyor Balasch.

Son aquestos treballs alhora que exacte copia del lloch que 's reproduheix, sentidas notas de impressió en las que s' hi revela lo talent del artista.

S' ha posat á la venda una nova edició económica de *Intermezzo*, de Heine, traducció catalana de Apeles Mestres, quin poema ha sigut rebut ab gran acceptació.

Los exemplars de la present edició se venen al preu de una pesseta y en totas las llibrerias.

Sigué molt comentat lo descobriment del *plagi* publicat en lo número passat.

La llista de furts literaris del célebre autor va creixent y cal tenirla present:

<i>¡Tenorios!</i>	es plagi descubert de	<i>Procés Veauradieux</i>
<i>La Suripanta,</i>	»	<i>Les Vacances du Mariage</i>
<i>A la precenció,</i>	»	<i>Deux profonds scélérats</i>
<i>Las Carolinas,</i>	»	<i>Por amor al prójimo</i>

Llista que anirá ampliandse extensament, á mida que 's cregui necessari.

Lo plagi que próximament s' anyadirá recau també esser fet á una obra castellana.

Lo tenor catalá senyor Maristany ha obtingut grans ovacions en lo teatro San Fernando, de Sevilla, ahont ha cantat ab gran aplauso la ópera *La Sonámbula*.

Al Eldorado segueixen los éxits de *El cabo primero*, *Folies Bergeres* y *Primera medalla*.

Han comensat los ensaïjos de *Las zapatillas*.

Al Teatro Granvía, la companyia de sarsuela segueix atrayent grans entradas. Las obras obtenen despenyo acertat, especialment *Lo somni de la Ignocencia*, que cada dia te major acceptació.

Dissapte passat s' estrená la bufonada *Un cien piés*, que obtingué bon éxit. Es un espectacle que cridarà l' atenció durant molts dias.

La colla dels fideus, que la componen los més coneguts col·laboradors de setmanaris catalans, celebrarà lo 1er de any un fraternal sopar. Lo lloch de reunió es al Café Español, á las vuit del vespre de dit dia.

Al Teatro Liceo, aquest any las audicions de ópera se veuhen favorescudas ab numerosa concurrencia.

Próximament se posará la de Bretón, *Los amantes de Teruel*.

L' «Ateneo de la classe obrera» ha nombrat soci honorari al president de la societat coral «Catalunya Nova», qual corporació s'esmera cada dia més en fomentar l'instrucció musical entre sos alumnos. Nos complau que 'ls obrers comensin á compendrer entre sí, y al impuls de l'art y de la ciencia, agafats de la mà, pugin al cim de la gloria y de la civilisació.

Se 'ns assegura que la diada d'avuy es la més indicada pera que 'l famós plagiari pugui pescar algun prosselit.

Bona falta li fan.

CASTALIA. — Lo passat diumenge, día 15, representaren varios joves d'aquest Centro tres obretas castellanas en un acte, obtenint justos aplausos per lo bon desempenyo.

Próximament s'estrenará en aquesta societat una comedia catalana en un acte, que du per títol: *¿Qué será?*

DON QUIJOTE. — Concorregut en extrem se vegé 'l local d'aquesta lluhida societat, en la tarde del diumenge passat.

A més del estreno que 's ressenyá en lo lloch de costum, se representá també la divertida comedia *A pel y á repel*, que obtingué bon desempenyo, baix la direcció del senyor Cortés.

CALDERÓN. — En aquesta societat, están anunciadas pera demá las pessas *¡Carambolas!* y *Sense titul*.

UNIÓ REPUBLICANA DEL QUART DISTRICTE. — Dissapte dia 14 hi tingué lloch una vetllada literaria-musical, en la que s'hi distingiren los senyors Albert, Serrano, Puigvert, Peric y Blay.

Proximament s'hi celebrarà una vetllada á benefici dels senyors Peric y Blay, en quin obsequi hi pendrà part lo celebrat tenor de ópera senyor Carbonell.

LA GRANOTA. — Dissapte passat se posá en escena la bonica sarsuela *Lo somni de la Ignocencia*.

LARA. — En la funció de dissapte passat, que siguié á benefici del senyor Morell, conegut pe 'l seudónim Cantor de Catalunya, á més dels estrenos ressenyats al lloch corresponent se posá en escena lo sentit quadro tràgich *Lo Llisenciá*. Igualment formá part de la funció una secció de concert, baix la entesa direcció del pianista senyor Badosa.

Cul de sach

En una Societat s'hi celebraba un benefici ab la con-sabuda nota de *hi haurá safata*. Aquesta, estaba colocada á dintre mateix de la sala, y durant la representació del primer acte se anava sentint lo declamar dels actors acompanyat, de tan en tan, del trinch de las monedas al caurer á la safata.

— ¡Aquesta es falsa! cridá de cop l'apuntador tot treyent lo cap per un dels costats de la conxa.

Era 'l beneficiat que no li xocá lo trinch d'una peseta que 'n aquell moment acababan de tirarhi. — X.

Íntima

Ja puch ab fonda tristesa estar
y ser ma vida nit endolada
que tú acostante sabs esbarriar
de ma tristesa la nuvolada.

Teninte á tú
mon sol ja llú.

Ja pot lo dupte fiblá en mon cor
esperonantme per la venjansa
no mes mirante, mon dols amor.
ja surt l'estrella de ma esperansa.

Vina per Deu
sempre prop meu.

Tant si la vida me sab á fel
com si á gronxarme la sort decantas,
sempre en ton rostre jo hi veig mon Cel
ab tos ulls sempre mon cor imantas.

Vivint aixís
ja soch felís.

DOLORS RIERA BATLLE.

Correspondencia

Ramon Palahí: se fará tal com indica. — S. Torrembó: es poch correcte. — Matías Andreuget: no es del istil nostre. — Llorens Bofill y J. C. R.: creguin qu' es inútil, se deu valguer de quan no hi ha l'amo del kiosco; deu tenirhi comissió especial perque nosaltres no sabém atribuirho á res més. — Un comprador: la idea va bé, veurém d'implantarla. — Lluís Bertran y Fiquer: no está mal, espurgui castellanismes. — Un caixista: ¿qué ha contat los *paquets* d'un y altre y li resulta que nosaltres doném més original? ja estém al tanto, pero precisa tenir present que nosaltres no publiquém periódich per competencia; gracias per son interés. — Martí Galsereny: veurém d'arreglar l'article. — J. N. P.: Casas y Gasull; Juliá Torrembó y Martí Rovira: gracias per las adhesions, totas anirán al álbun. — Rossendo Coll Estruch, Pujol, Puntós, García, Trias, Bellido, Coll, Font, Cuspinera y Tomás: igualment per la de vostés. — M. Girona: se tindrà present pera 'ls altres anys. — Gonella: tenen poca novetat.

AVISOS. — S'enquadernan las obras que han surtit en lo folletí. Preu y condicions las de costum.

Acabant ab lo número passat la colecció del periódich d'aquest any, los que vulguin tenirla enquadernada poden portarla á l'Administració.
Preu 8 rals

Los que 's suscrigan pera comensar trimestre d'any nou, se 'ls obsequia ab un exemplar del bonich poema premiat *La Terraire*.

A més de importants milloras que com de costum continuarem implantant durant l'any próxim, innovarem de manera assidua y espléndida la galeria de gravats anomenada *Catalunya pintoresca*.